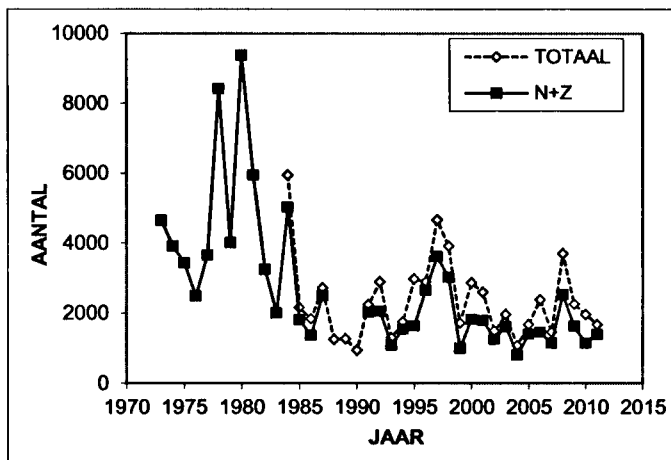


Het voorkomen van de houtduif in de westelijke Eempolders

Hoewel het geen typische graslandvogels zijn zien we bijna altijd wel duiven bij onze tellingen. Van die duiven is de houtduif de soort waarvan we de grootste aantallen zien

Jan Mooij

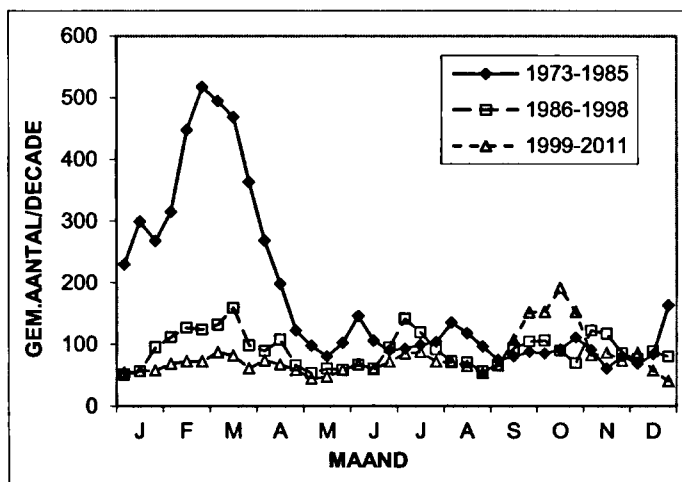


Figuur 1. Totaal aantal getelde houtduiven per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

Uit figuur 1 blijkt dat er voor 1985 veel meer houtduiven in de polder gezien werden dan daarna. Opvallend is de grote schommeling in aantallen tussen de jaren. Dit komt natuurlijk ook omdat houtduiven vaak in relatief grote groepen gezien worden. Het

grootste aantal dat ooit bij één telling gezien is was 2126 houtduiven in februari 1980. In het begin van de tellingen waren de aantallen in de telgebieden Noord en Zuid vergelijkbaar, maar vanaf 1985 zagen we veel meer houtduiven in Zuid dan in Noord. In de Oostermeent waren de aantallen lager dan in Zuid, maar als we corrigeren voor het verschil in oppervlak was de dichtheid daar het hoogst.

Uit de verdeling over het jaar, in figuur 2, blijkt dat de afname van de aantallen vrijwel geheel een gevolg is van een sterke afname in het begin van het jaar en met name in februari en maart. De rest van het jaar zijn er relatief kleine veranderingen.

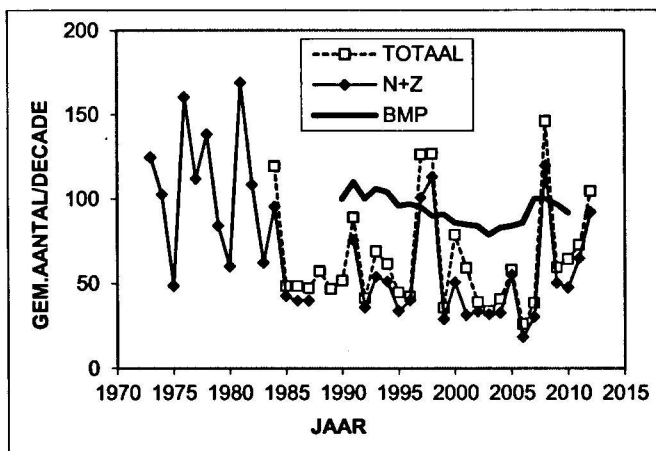


Figuur 2. Gemiddeld aantal houtduiven per decade voor drie periodes van dertien jaar.

De broedtijd van houtduiven is heel lang. Opgegeven wordt van maart tot september. Als broedgebied zijn de Eempolders door het gebrek aan bomen niet erg geschikt. Aannemelijk is dat verreweg de meeste duiven die wij in de broedtijd zien niet in de polder zelf broeden. Houtduiven kunnen lange voedselvluchten

uitvoeren; ze kunnen daarom nestelen in gebieden die kilometers van de polders af liggen. In figuur 3 kijken we naar de aantallen in mei en juni. In die periode is de voorjaartrek grotendeels voorbij, terwijl er nog niet veel jongen uit het eerste broedsel aanwezig zijn. De gemiddelde aantallen in de broedtijd blijken hevig te schommelen, maar voor 1985 zijn de pieken talrijker en hoger dan daarna.

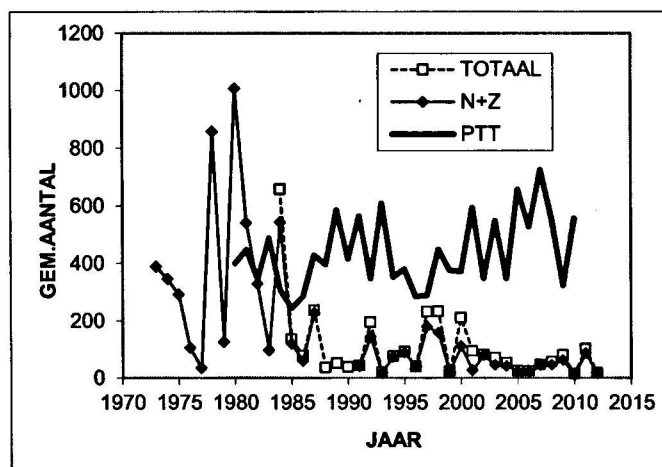
Vanaf 1990 lijken de aantallen die van het BMP-project (broedvogels) van Sovon redelijk te volgen, al zijn de schommelingen uiteraard groter. Voor eerdere jaren zijn geen tellingen beschikbaar, maar alles wijst er op dat landelijk de houtduif tussen 1980 en 1990 sterk achteruit is gegaan door veranderingen in de landbouw.



Figuur 3. Gemiddeld aantal getelde houtduiven in mei t/m juni per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen en de dikke lijn de index van het BMP-project van Sovon.

In het tijdvak 1983 tot 1995 vallen de grote aantallen in de eerste drie maanden van het jaar op. In die periode waren in veel jaren aantallen van vele honderden houtduiven per telling heel normaal.

Na 1985 komen er nog maar zelden zulke aantallen voor. Opvallend is wel dat de pieken na 1985 in figuur 4 niet veroorzaakt worden door één grote groep, maar meestal door relatief hoge aantallen bij verreweg de meeste tellingen in dat jaar. Het lijkt er op dat in sommige jaren meer voedselbronnen in de polder aanwezig waren dan normaal. Bij de PTT-tellingen van Sovon komen ook variaties voor, maar die zijn veel kleiner dan in de Eempolders en er lijkt ook geen enkele correlatie met onze aantallen te bestaan.



Figuur 4. Gemiddeld aantal getelde houtduiven in januari t/m maart per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen en de dikke lijn de index van de PTT-telling van Sovon vermenigvuldigd met vier.

In figuur 2 valt ook nog een piek in de laatste jaren in september/oktober op. Deze blijkt vooral veroorzaakt te worden door grote aantallen in de Oostermeent in sommige jaren. In andere jaren

zijn de aantallen normaal. Ook hier gaat het om relatief grote aantallen gedurende een langere periode en niet om incidentele grote groepen. Het blijft intrigerend waarom de polder soms interessanter voor houtduiven is dan anders. Meestal zien wij de houtduiven in het echte boerengras. Als zaadeters kunnen zij daar eigenlijk alleen maar graszaad eten, misschien is dat in sommige jaren meer beschikbaar dan in andere.



Referenties

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht

Houtduif. Foto: Toon den Deugd